Igen tisztelt Asszonyom, Uram!

Nem sürgős, de fontos ügyben zavarom Önt. Nem ismerhet engem, így engedje meg, hogy röviden bemutatkozzam. Jelenleg fizikai munkával keresem a kenyeremet. 1976-79-ig fogházbüntetésemet töltöttem, mert lelkiismereti meggyőződésem miatt elképzelhetetlennek tartottam, hogy fegyvert fogjak. Így személyesen tapasztaltam, mennyire méltatlan és megalázó helyzetbe kényszerülnek békeszerető emberek bizonyos rendelkezések elmaradottsága miatt.

Javaslatomnak ez a személyes háttere, de meggyőződésem, hogy a kérdés nem maradhat pusztán azok magánügye, akik lelkiismeretük késztetésére börtönbüntetést vállalnak.

A javaslat, amelyhez támogatását kérem, nem akar nyomást gyakorolni, hanem egy humánus gondolatot kíván ébren tartani. E javaslatot nem kívánom addig benyújtani a törvényhozóknak és a hatóságoknak, amíg nem kapja meg jelentékeny számú állampolgár támogatását. Nyilvánvalóan nagy a jelentősége annak, ha minél többen, s nemcsak közéleti személyiségek, alkotók és neves értelmiségiek biztosítják támogatásukról ezt az ügyet.

Nincsenek illúzióim a gyors siker lehetőségéről. Valószínűleg a közvélemény többéves, talán évtizedes érlelődése kell ahhoz, hogy állami szerveink is meggyőződjenek róla: mindenki javára, nem pedig kárára válik, ha intézkednek az idevágó törvények emberséges megváltoztatásáról.

Kérem, gondolkozzék el a tervezeten, és ha módjában áll, juttassa el szakmai és személyes környezetéhez is.

Én ennek az ügynek szentelem energiáimat, és tanácsait, megjegyzéseit is megtiszteltetésnek venném. Természetesen annak örülnék a legjobban, ha e tervezet támogatásával növelné az esélyeit annak, hogy a ne túl távoli jövőben országunk is részese lehet az európai civilizáció e vívmányának: a katonai szolgálat békés polgári alternatívájának.

Kezdeményezésem független politikai meggyőződéstől, minden csoporttól, sajátos közösségtől.

Tisztelettel:
Kiszely Károly,
2011 Budakalász, Ady E. u. 2.

Társadalmi békeszolgálat
(Javaslatok azok helyzetének törvényes rendezésére, akik lelkiismereti okból nem tudják vállalni a katonai szolgálatot)

Törvénytisztelő és békeszerető állampolgárok, hívők és ateisták, az erőszakmentesség hívei és az erőszakmentesség szellemi bírálói – de akik mások lelkiismereti szabadságát is tiszteletben kívánjuk tartani – azzal a kéréssel fordulunk a Magyar Népköztársaság illetékes szerveihez, járuljanak hozzá, hogy törvény biztosítsa Magyarországon is a lelkiismereti szabadságot a hadkötelezettség vonatkozásában.

A világ számos országában, Európa országainak pedig több mint kétharmadában vagy egyáltalán nem létezik kötelező katonai szolgálat, vagy a kötelező katonai szolgálat helyett a hadseregtől teljesen független békés társadalmi szolgálatot teljesíthetnek azok, akik lelkiismereti okokból elutasítják a fegyveres szolgálatot. Nem csupán a nyugat-európai semleges országok és NATO-országok mindegyikében létezik ilyen alternatíva, de a katonai szolgálatot helyettesítő polgári szolgálat 1979 óta a szocialista országok közül Lengyelországban is lehetséges. A Német Demokratikus Köztársaságban már évtizedek óta egyfajta részleges megoldás létezik. A hadseregen belül jelentkezhetnek – felekezeti hovatartozástól függetlenül – fegyvertelen katonai szolgálatra a lelkiismereti fegyverelutasítók. Jugoszláviában pedig hallgatólagos megoldás van: külföldi munkavállalás által mentesülhetnek a katonai szolgálat teljesítése alól az erőszakmentes meggyőződésűek. Romániában büntetőjogi kérdésnek tekintik ugyan a hatóságok a szolgálatmegtagadást, mégis vele szemben a szabadságvesztés büntetés helyett a jóval enyhébb, úgynevezett javítónevelő munkát alkalmazzák.

Magyarországon is történt megoldási kísérlet: 1977 óta a hadseregen belül fegyvertelen katonaként szolgálhatnak egyes felekezetek tagjai. Az egyetlen fegyver nélküli alakulat létszáma hazánkban 10 és 20 fő között van. Körülbelül 120 a száma viszont azoknak a fegyverelutasítóknak, akik többéves börtönbüntetésüket tőlük azért, mert vagy nem tartoznak a kiválogatott felekezetekhez, vagy pedig csak a honvédségtől független, békés társadalmi szolgálatot tudják

összeegyeztetni lelkiismeretükkel.

Úgy gondoljuk – a katonapolitikai megfontolások mellett – méltánylást érdemel azok emberi meggyőződése is, akik a háború és a béke problémáját mélyen személyes ügyként is átélik, nem képesek csak politikai és katonai szempontok szerint cselekedni. Akik nem tudják összeegyeztetni egyéni lelkiismeretükkel, hogy a katonai szolgálat formájában szóbeli és hallgatólagos ígéretet tegyenek arra, hogy megsemmisítik azokat az embertársaikat, akik születési helyük miatt és elöljáróik vagy a propaganda által kényszerítve a harctér túlsó oldalán állnának.

A lelkiismereti okból történő fegyverelutasítást a katonai szolgálatra való egyfajta alkalmatlanságként értelmezhetjük. Ahogy beszélhetünk orvosi alkalmatlanságról, úgy lelkiismereti kényszer okozta emberi alkalmatlanság is van. Mi sem meggyőzőbb bizonyíték erre, mint az, hogy a fegyvermegtagadók, ezek a döntő többségükben becsületes, megbízható, dolgos és szociális állampolgárok, inkább a többéves fegyházbüntetést vállalják, mintsem hogy képesek lennének a fegyveres szolgálatra vagy az arra való felesküvésre. A kérdést megnyugtatóan rendezné az alternatív társadalmi szolgálat lehetővé tétele.

A katonai szolgálatot helyettesítő alternatív társadalmi szolgálat létrehozásának alkotmányos akadályai nincsenek. Éppen ellenkezőleg: a jelenlegi gyakorlat nem kifogástalan alkotmányjogi szempontból. Hiszen az alkotmány egyenlő határozottsággal írja elő a lelkiismereti és vallásszabadságot, valamint a hadkötelezettséget. Az eddigi gyakorlat azonban egyoldalúan csupán a hadkötelezettség kizárólagos érvényesítését valósította meg, a lelkiismereti és vallásszabadságot e kérdésben figyelmen kívül hagyta. A hadseregen belüli fegyvertelen munkaszolgálat lehelőségét pedig felekezeti megkülönböztetéshez kötötték, amit azonban törvényeink tiltanak.

Szükséges, hogy törvényeink e kérdésben teljesen összhangban legyenek alkotmányunk egészével, vegyék figyelembe a lelkiismereti szabadság jogát is a hadkötelezettség mellett. Ahogyan a hadsereg nem tart igényt jelenleg a nők, az orvosilag alkalmatlanok kötelező sorkatonai szolgálatára, úgy a lelkiismereti alkalmatlanság is méltánylandó körülmény kell hogy legyen.

A törvény intézkedhetne két bizottság fölállításáról, mely első- és másodfokon döntene a lelkiismereti alkalmatlanságról. Az alternatív polgári szolgálatra jelentkezők írásban jelentenék be és indokolnák meg alkalmatlanságukat, az elsőfokú bizottság előtt személyesen adnák elő érveiket. A bizottság a közvetlen vizsgálat keretében esetleg tanúkat (lelkészeket, nevelőket, munkatársakat stb.) is meghallgathatna. Elutasító döntés esetén a másodfokú bizottsághoz lehetne fellebbezni.

A katonai szolgálatot helyettesítő társadalmi szolgálat időtartama megegyeznék a katonai szolgálatéval, de a lelkiismereti alkalmatlanság biztosabb kiszűrésére esetleg két-három hónappal hosszabb idejű is lehetne. A két-három hónapos pótidőszak elegendő visszatartó hatást jelentene a nem lelkiismereti okból jelentkezőknek. Ennél hosszabb pótidő azonban méltánytalan lenne.

A társadalmi szolgálatot teljesítők nem lennének kötelezhetők ember elleni erőszakra. A jelenlegi katonai eskü „az ellenség” „megsemmisítésére” kötelez el. Az ilyen esküt vagy fogadalmat az új szolgálat politikai ideológiáktól mentes szabályzatának tudomásulvétele és aláírása helyettesíthetné. E szolgálat egyéb vonatkozásokban, mind kedvezményei, mind kötöttségei tekintetében hasonló lehetne a katonai szolgálathoz. A feladat háború esetén sebesültmentés, sebesültápolás és polgári védelem lehetne. Figyelemre méltóak a rendkívül pozitív és építő eredmények azokban az országokban, ahol már léteznek ilyen lehetőségek. A pacifisták többnyire egészségügyi és szociális intézményekben dolgoznak, tengerparti életmentő polgári őrségekben teljesítenek szolgálatot, dolgoznak a fejlődő országokban, tevékenykednek a békemozgalomban. Nyugat-Európában számos kórház, szociális otthon nem is lenne működőképes a lelkiismereti fegyvermegtagadók munkaereje nélkül. A magyar viszonyok között ez annál inkább megfontolásra érdemes, mivel az egészségügyi és szociális intézményeinkben rendkívül súlyos a munkaerőhiány. Az egész társadalom javát szolgálná, ha a radikálisan emberbaráti meggyőződésű pacifisták – akik szinte kivétel nélkül az átlagosnál lelkiismeretesebb, szociálisabb, megbízhatóbb dolgozók – nem köztörvényes bűnözőnek bélyegezve végeznének kényszerűségből csaknem haszontalan filléres munkákat börtöntelepeken, hanem ott láthatnának el fontos szolgálatot, ahol égető szükség van lelkileg is alkalmas munkaerőre.

Ha a katonás jellegű körülmények szükségesnek tűnnek, nem katonai, de más, például politikai jelvény nélküli egészségügyi formaruha viseletét lehetne elrendelni (tekintetbe veendő egyes kisfelekezetek lelkiismereti problémáját). Egyszerű megoldás lehetne, ha a társadalmi szolgálatra jelentkezők ügyét automatikusan az Egészségügyi Minisztérium hatáskörébe utalnák át, és onnan hívnák be őket civil ápolói vagy hasonló szolgálatra. Szintén egyszerű megoldás volna – a

honvédelem sajátos tartalmától független, de formájában hasonló – tűzoltó szolgálat teljesítése a tanácsok hatáskörében.

Elegendő volna csak azokat fenyegetni büntetőjogi szankciókkal, akik még a semleges társadalmi szolgálatra sem lennének hajlandók.

Az alternatív társadalmi szolgálat törvénybe iktatása nemcsak közvetlen belső pozitív eredményekkel járna, hanem rendkívül kedvező lépés lenne nemzetközi vonatkozásban is. Megkésve ugyan, de viszonozhatnánk a velünk politikailag és katonailag szemben álló országok hasonló bizalomkeltő lépését, sőt újabb NATO-országokra, például Törökországra is buzdítóan hatnának az ilyen intézkedések. Szomszédaink valamennyien baráti országok. Egyetlen más rendszerű szomszédunkkal, Ausztriával is régóta baráti viszonyban vagyunk. A polgári békeszolgálat intézményét pedig már Ausztriában is évekkel ezelőtt létrehozták.

A katolikus egyház több mint másfél évtizede a legmagasabb szinten, a „Gaudium ét spes...” kezdetű zsinati dokumentumban fordult az államokhoz – így a Magyar Népköztársasághoz is –, hogy méltányosan intézkedjenek azok felől, akik lelkiismereti okból elutasítják a fegyverforgatást, de békés módon készek szolgálni a társadalmat. Ha Magyarországon is meghallgatásra találna ez a mértéktartó felszólítás, nyilván még tovább javulna az állam és a legnagyobb magyarországi egyház viszonya is.

Az erőszakellenes meggyőződésűek problémájára a jóindulatú vita – ahol ilyen létrejöhetett – mindenütt törvényes megoldást talált. Reméljük, a kérdés jó szándékú vizsgálata nálunk is lehetséges, és a megoldás nálunk sem marad el. A polgári békeszolgálat mint alternatíva, semmilyen negatív következménnyel nem járna, viszont annál nagyobb lehetőséget jelentene építő kezdeményezések számára.

Fölszólítunk mindenkit, aki javaslatunkkal rokonszenvez, hogy minden törvényes eszközzel, elsősorban aláírásával támogassa javaslatunkat.

Budapest, 1983. március 19.

Támogató lap

Aláírásommal támogatom a Társadalmi Békeszolgálat elnevezésű állampolgári kezdeményezést.

NÉV FOGLALKOZÁS

Egy lapon több aláírás is szerepelhet. Az aláírt Támogató lapot szíveskedjék lehetőleg tértivevényes levélben vagy személyesen eljuttatni Kiszely Károly címére (2011 Budakalász, Ady Endre u. 2.)